

Tvář za sklem

Kavárna „Bellevue“ je říše
stavěná z hudby, tepla a plyše,
z oken má vysoké, průhledné hranice,
které ji dělí od zmrzlé ulice.

Dnes jako jindy páni si za stoly sedli,
důstojní páni a vznešené dámy
ústa si probodli úsměvy, kravaty drahokamy
a v teple, hudbě a v plyši
noviny na oči posadili si,
aby přes tyto brejle z papíru viděli,
že svět je veselý, protože sami jsou veselí
v kavárně „Bellevue“.

Když tu tak seděli teple a ctihodně
s rukama vyžehlenýma,
tu stalo se, stalo, — ne zcela náhodně, —
že na okna skleněného tenounkou hranici
přitiskl tvář člověk, který stál v ulici,
výrosteček zpola a zpola muž,
a pohledem ostrým a chladným jako nůž
prořízl okno a vbod se v tu nádheru,
v číše a valčík, v zrcadla pro milenky,
v břicha a teplo, franky a peněženky,
a zůstali v nich trčeti čepelí,
i když ty oči dvě zmizely.

Tenkrát se stoly staly
náhrobky mramorovými,
pohřbení šťastlivci se usmívali
mrtvolně mezi nimi,
sklepníci v šatech smutečných
z šedého kouře věnce nosili,
před okny žila ulice, bída a sníh,
za okny civěly mohyly
v kavárně „Bellevue“.

3

Čtvrtek
rozčtvrtí
nám
mozky.

melatonin dochází, meleme zbytky mléka tekoucího po bradách, Wolker upí v zahradách. Kafka spí na zámku, kupuje si dopamin v prášku. Kupí se nám lepidlo poezie na patách, papír potí potřebu potopit se v prozaickém zadostiučinění pod lípou.

Ted' je má těžká hodina.

U rentgenu zkoumám svůj vlastní mozkomíšní mok a jeho metaforické proudění. Rejdař rejdí pod hladinou a vytahuje rejnoky ostré jako Bezruč.

Úvodník úpí!

Kropím Wolkrák podeváté, až se mi potí oči. Víte, že v Prostějově je křižovatka ulic Marie Majerové a Marie Pujmanové? Už jste se koupali v Hloučele? Jednou jsem se tu dostal na fotbalový zápas a kopl si do míče. V hostinci U Vzducholodě mají chutné olomoucké tvarůžky. Proč nečtete současnou poezii? Kafka byl velmi veselý člověk.

Víc v půl jedné nedám.

Vítězslav Adamec

Rozhovory s recitátory

1. kategorie

Rozhovory s recitátory I. kategorie (1., 2. a 3. skupina)

Magdaléna Bařáková
Ivan Wernisch: Ćaroděj

Ahoj Magdo, po kolikáté jsi na Wolkrově Prostějově?

Já jsem tady poprvé.

Jak se ti zahajovala přehlídka recitátorů?

Byla jsem lehce nervózní, protože jsem byla první, ale řekla jsem si, že to hezky uvedu a dostanu všechny do atmosféry.

Působila jsi velmi sebevědomě. Bylo vidět, že ti diváci naslouchali. Co jsi jim chtěla předat?

Chtěla jsem jim předat myšlenku, že i když někdo působí sebevědomě, může si sebou být ve skutečnosti dost nejistý.

A proč jsi si k tomu vybrala právě text Ćaroděj? Ten je u recitátorů velmi oblíbený.

Když jsme s paní učitelkou vybírali text, oslovil mě ze všech nejvíce a hned jsem ho chtěla recitovat. O tom, že je tak oblíbený jsem nevěděla, ale snad jsem k němu zvládla přidat i něco originálního.

Daniel Alexander Wood
Dario Fo/Marina Feltlová: Záhada zamilovaných slov

Ahoj Danieli, rozumíš lásce?

No, jak se to vezme. Asi zatím

ne tak hluboce, ale vyzkoušel jsem si to alespoň v textu.

Proč jsi si vybral text s expresivními výrazy?

Ani nevím. Přišlo mi to podnos a já si řekl, proč ne, když je to zábavný.

Jak se stavíš k textu?

Jsem takový vypravěč nad příběhem, který vypráví o muži v blázinci. Nechci říkat bláznovi, protože pro mě je záhada, jestli se zbláznil, nebo ne.

Diváci na tvůj text velmi často reagovali. Smáli se. Vnímali jsi to?

Tak já jsem byl hrozně nervózní. Jako vždycky. Když se diváci zasmějou, říkám si, že je to asi dobrý. Dnes byli diváci super.

Magdaléna Vrřková
Lucie Faulerová: Smrtholka

Ahoj Magdo, jak se k tobě Smrtholka dostala?

Určitě jsem si chtěla vybrat smutnější text. Přemýšlela jsem o různých textech a tenhle mi doporučila kamarádka. Trochu problém byl, že je kniha psaná v dopisech, tak nebylo moc z čeho vybírat. Pak přišla paní učitelka s tím, že text slyšela v rozhlase a můžeme ho zpracovat podobně.

Podle čeho jste jednotlivé úryvky knihy řadily za sebou?

Já si vybrala části, které se mi

líbily, a pak jsme to zkoušely seřadit tak, aby to pořád dávalo smysl a mělo to rytmus.

Díky vaší dramaturgii to byla emoční horská dráha. Bylo pro tebe v náročných pasážích těžké udržet koncentraci?

Pro mě to ani tak těžké nebylo, ale má paní učitelka nemá tu poslední, nejsmutnější část, ráda. Já se na ni vždy těším.

Inspirovala tě Smrtholka, abys přečetla i jiné autorčiny knihy?

Rozhodně. Byla to hrozně zajímavá knížka a ještě od české autorky. Co víc si přát?

Jiří Tillich
František Nepil: Tetička a rejdař

Ahoj Jirko, jaký máš vztah se svou tetou?

Já se obecně zajímám o rodinnou historii a o své příbuzné, takže vztahy máme dobré.

Jaká je dynamika mezi vyprávěčem a jeho tetičkou?

Na počátku je to pro něj nezajímavá postava. Možná jenom z povinnosti je u ní na návštěvě a stane se mu zajímavou až ve chvíli, kdy zjišťuje, jak velké hodnoty ona má.

Vybíráš si často podobně laděné texty?

Texty vybíráme s paní učitelkou a musím říct, že když mi ho nabídl, hned se mi líbil.

Darina Strnadová

Rozbory recitátorů 1. kat.

Rozbor recitátorů probíhal po pěti skupinách. Jelikož nás nebylo přítomno redaktorů pět, ale dva redaktori, přinášíme vybrané úryvky, které jsme zachytili.

Libor Vacek (LV), Marta Hrachovinová (MH), Vladimíra Bezdíčková (VB), Ema Zámečníková (EZ), Jiřina Lhotská (JL)

Antonina Mocharko, Wolfgang Borchert/Josef Čermák – *V noci přece krysy spí*

MCH: Z každé strany tváře jsi měla vlasy a ty ti zakrývaly oči. Nemluvíme jen hlasem, ale i tělem, hlavně očima. Když si je schováme, hodně se v těch možnostech projevu omezujeme. Neznělou slabiku na začátku věty často nevyslovíš, to pak zanikne a je to škoda.

LV: Chtělo by to přesněji pracovat s jednotlivými obrazy, které se tam vyskytují. Jestliže nejprve oznámíš, že někoho budeš citovat, můžeš si počkat a udělat v projevu pauzu, ale když to máš obráceně, je třeba to říct dohromady. Co děláme v přirozené řeči? Když máš větu: „Jasně, řekl Jürgen, a aby získal čas, dodal...“ je třeba spojit „jasně“ a „řekl Jürgen“ do jednoho sdělení. Pak už můžu frázovat, ale první to musím spojit, aby divák věděl, kde je a co se děje. Je to pak pro něj, a ve výsledku i pro tebe, mnohem přehlednější a srozumitelnější. Když si poté rozdělíš jednotlivé stavební kameny, obrazy, mnohem líp se ti směřuje k cíli, k vyznění textu samotného. Těmi obrazy diváka vtahuješ do příběhu, vedeš ho jím a dostaneš

ho tam, kam potřebuješ.

Daniel Alexander Wood, Dario Fo/Marina Feltlová – *Záhada zamilovaných soch*

JL: Je to dlouhý text, avšak pečlivě vyškrtaný, aby se zachoval kontext. Jsi autentický a komický vypravěč. Umíš pracovat s nadhledem, humorem a držíš si odstup. Když mluvíš, vidím před sebou stejné věci, o nichž vyprávíš. Byl cítit tvůj vlastní názor, pohled a kam chceš, aby se ten příběh ubíral. Velmi dobře dokážeš situaci okomentovat a předat nám svůj pocit, jak se ohledně ní cítíš.

LV: Tam vlastně všechno fungovalo. Jsi uvolněný, působíš naprosto přirozeně, uvolněně, vyprávíš něco, co dává smysl, působí to autenticky. Vyprávíš nám svou představu o obsahu textu. To je vlastně (zdánlivě) jednoduchý návod na to, jak přistupovat k přednesu. Když se nám to povede, máme vlastně hotovo. A tobě se to povedlo.

Vanda Adamcová, Emanuel Frynta – *Bidlo*

LV: Já myslím, že si s tím můžeš víc hrát. Ten text je jedna velikánská hra s jazykem a představivostí, tady se neřeší žádná velká témata vesmíru a smyslu života, to je prostě hříčka. A tak je třeba k tomu přistupovat. Celé je to, včetně samotné pointy, která hru úplně odstřelí, jenom zábava.

VB: Moc děkuju za tento text, autora mám moc ráda. Posлуhač by měl být součástí všeho. Chci se účastnit hledání, váhání, napnutí a vnitřního

pnutí, abych tomu sama mohla uvěřit. Jmenované situace zcela vybízejí k tomu, abychom byli součástí celku, a ne že za námi přijdeš a budeš nám o nich jen referovat. Znovu si od začátku text rozeber a nanovo si ho prozkoumej. Máš dobře našlápnuto, jen si dovol zahrnout hravost.

Magdaléna Škodová, Tomáš Přidal – *Kouzelný kůň*

JL: V porotě jsme se shodli, že by bylo lepší, kdybys to vyprávěla více z pohledu marného studenta a jak on se vztahuje k pedagogovi. Ze způsobu, jakým jsi vyprávěla, jsem vůbec nevytušila, o koho se jedná. Zpočátku tam byl rebel, avšak později se někde vytratil. Text je dost krátký a já jako posluchač potřebuju více prostoru se v něm alespoň nějak usídlit. Buď víc za rebela.

Alan Peša, Jules Jouy – *Lavičky na promenádě*

MCH: Lavičky jsou prostě skvělý text. Tvůj přístup k němu je taky velmi pěkný. Věc, na které můžeš vždycky pracovat, je artikulace. Některá slova jsi měl trochu zašumlovaný. Umíš vytěžit ze své představivosti, máš dobře přečtený text. Dobře pracuješ s jeho strukturou, s tím, jak se neustále opakuje, jednou zrychlíš, pak se ale zase vrátíš a narušíš to něčím jiným, takže chválím tvou práci s tempem. Ale dalo by si s opakovací hrou vlastně pohrát ještě víc. Slova, která jsou stejná se vždy dají sdělit trochu jinak, dát jim trochu jiný podtext. Oceňuji celkový nadhled. Prosť lavičky.

Veronika Machálková, Fanek
Jilík – *Kulička*

LV: Velmi jsem ocenil motiv na triku. Je dobře, že jím na svůj příběh odkazuješ jen v náznaku. Jemně se stylizuješ do textu, to vnímám jako dobrý fór, ale zároveň to není přes čáru. Asi se shodneme, že kdybys přišla oblečená v kroji, bylo by to moc. Dneska mi přišlo, oproti tvému vystoupení v Uherském Hradišti, že ve stati příběhu se ti to trochu rozvíklalo. Zůstaly pěkné detaily, ale příběhová vazba se trochu oslabila, čímž byla pro diváka hůře čitelná.

VB: Oceňuji energii, autentičnost a především jazykovou přesnost, která je v tomto projevu velice podstatná. V první části je pro nás všechno přehledné, ale druhá část se drobí. Tohle je otázka práce s tempem. Tím, jak to bylo pomalé, se mi zdálo, že dlouho hledáš její vnitřní pocity. Konec se ti povedl, jelikož jsi vyvolala určitou něhu v posluchači. Oproti kole v Uherském Hradišti mi dnes druhá polovina připadala více rozbitá. Text hezky drží pohromadě a my jako posluchači se potřebujeme orientovat ve všech situacích, které jsou dobře poskládané. Chybí mi tam tvoje vlastní interpretace. Zapoj pocity Kateřiny. Představ si člověka, na kterého ostatní lidé koukají a on netuší proč. Ještě si musíš dát pozor na to, že všechno řečené není stejně důležité. Pokud vše povíš se stejnou razantností, dojde ke splnutí.

Anna Bártová, Johannes Mario Simmel/René Tesař – *Veselý klaun s hořkými slzami*

LV: To, co teď řeknu, je subjektivní záležitost, takže se možná jedná jen o můj problém, ale tohle je pro mě text, který mě ničím nepřekvapí. Já vím už podle názvu, o čem bude a jak dopadne. A teď je otázka,

co s tím udělat interpretačně. Jak diváka překvapovat. Jedná se o mnohem těžší interpretační úkol, než třeba u toho Sakiho, kterému zase každý rozumí jinak a nabízí se u něj tisíce možných interpretací. Možná, když je to takhle, zkusil bych z toho udělat jen živé vyprávění, které odsypá. Simmel je hodně ukecaný, těch slov je tam hodně. Pak si myslím, že je šance, že to podstatné z toho vyleze. Mám na mysli to, že jsou tam dva lidé, kteří mají nějaký problém a najednou si porozumí a porozumí si způsobem, který jejich okolí nechápe. Zbytek prostě odvyprávět.

Magdalena Vršková, Lucie Faulerová –
Smrtholka

LV: Pro mě to bylo trochu monotónní, ale to nemyslím doslovně. Hlasově jsi byla zajímavá a rozmanitá, ale z hlediska tvoření obrazů jsem tam jistou monotónnost pociťoval. I proto, že ty obrazy se od sebe velice liší, a to jak dobou, náladou, vyzněním. Když už je příběh poskládán z takových rozmanitých fragmentů, epizod, měly by mít tyto epizody své vlastní charakteristiky. Možná by ti pomohlo, mně to tak vždy funguje, si každou z nich nějak pojmenovat. Jenom sama pro sebe, nikdo jiný o tom nemusí vědět. To ti pomůže dát každému jednomu z těch fragmentů nějaký barevný odstín, vůni, emocionální nádech a díky tomu se tvůj projev stane barevnějším, a tudíž zajímavějším. Když tam toto chybí, najednou mi zešedne a vytratí se mi z toho napětí i tragika příběhu. Ta holka si pohrává s nějakým slovem, které ji posléze dostihne. Ale tahleto krutá pubertální hra, která se jí stane osudem, mě najednou nechává chladným. To by asi ale nemělo.

JL: Dobře vystavená expozice, hezky sis mě navedla do situace. Nijak závažné nebo patetické. Velmi se mi líbil moment, kdy pronášíš "[...] *umřela, umřela* [...]", jelikož to nebylo zbytečně moc dramatické a zalehnuté. Kvalitně vystavená montáž, napříč kterou jdu stále s tebou. Citlivě jsi mě provázela a šlo vidět, že je to pro tebe blízké téma. Po celou dobu jsi byla ve stejném tempu. Zkus zapojit více proměnlivosti a u některých momentů pracuj s gradací. Smutek se v textu různě proměňuje a dá se pojmout odlišným způsobem.

Františka Zikánová,
Dino Buzzati/Kateřina
Vinšová – *Vajíčko*

JL: Tvůj projev je hodně dynamický a proměnlivý. Nedržíš se v jedné linii a jsi taková různobarevná, což se mi zamlouvá. Už od samého začátku musím být stále ve střehu. Naprosto jasně z tebe cítím, že kdo to je a proč to je. Na konci by mělo být daleko pořádnější rýpnutí.

Antonia Anna Paluková, Květa Legátová –
Káča

MCH: Text velmi důvěrně znám, což je nevýhoda pro mě i pro tebe. Řekla bych, že se z něj dá vytěžit víc. Víš, co říkáš, rozumíš tomu, má to hlavu a patu. Co mi chybí, je nějaký rámec a hlavně nadsázka. Dvě m za sebou také polykáš, můžeš zapracovat na artikulaci.

Matouš Zimčík,
Nanao Sakaki/Jiří Wein
– *Ropuší válka*

LV: Ta dedikace tam má velký smysl. Báseň je věnována Allenu Ginsbergovi. Přečti si Kvílení, stačí začátek, a pak se podívej zpátky na tento text. Tam jsou

odkazy, které jsou strašně důležitě. Forma je velmi podobná Ginsbergovým textům. Potom je sestřelena kvákáním, a tak dále a to je schválně, to už je Sakakiho invence, to je to, jak s tím Ginsbergem dál pracuje, možná se vůči němu vymezuje, možná si z něj dělá i srandu, ale v základu je stále Ginsberg. Nerozuměl jsem konci v tvém podání.

JL: Mě nejvíc zajímáš ty, a jak jsi s tím pracoval. Jak jsi přišel na tu helmu a na to, že ji potřebuješ. Já tam tu potřebu necítily. Umím si to docela dobře představit i bez toho. Rozdrobilo se mi to na drobnosti, přišlo mi, že se tam akcentovaly jednotlivosti a text mi utekl jako celek. Nepropojila jsem si dohromady, proč mi to vypráví tenhle člověk, proč tam má zrovna tuhle rekvizitu.

Pohrál sis s tím textem, což je skvělé. Každé slovo, každý verš, ty víš, co pro tebe znamenají. Ale obecné vyznění se ti roztavilo, nebyl jsi pod tím konkrétní ty.

A v závěru, přiznám se, jsem dost dobře nerozuměla tomu, co mi chceš říct. Té pointě.

Agáta Matesová, Slawomir Mrožek/Pavla Foglová – *Paměť*

JL: Velmi dobrý výběr absurdního textu. Mělas moc hezkou pointu na konci. Cením, že jsi nám absurdní situace neříkala ve stylu "teď vám povím něco vtipného". Jen pár drobností k dialogu mezi policisty. Opakují se krátké věty, zkus to s nimi trochu lehčeji a spojovat je dohromady. Místy to bylo dost přízemní. Je potřeba postupně gradovat a pracovat s rytmem. Za mě milý a příjemný zážitek.

Jiří Tillich, František Nepil – *Tetička a rejdař*

MCH: Pro mě velmi hezký výkon, který byl velmi jemný, přesný, citlivý. Trošku jakoby z jiného světa, ale sedlo to přesně. Základem je dialog, se kterým jsi velmi umě pracoval, protože sis našel způsob, jakým jsi dával jednotlivým postavám charakter. Tím, jak jsi pracoval s hlasem, byly ty postavy rozlišitelné, i když jsi je nepředváděl, nepřehrával. Měl jsi nadhled nad textem. Mrzela mě místy odbytá artikulace – v sousloví "svém muži" jsou dvě m, nejedná se o jedno slovo "svémuži." Všechno jsi měl tempově trošku nastejno. Doporučila bych se více zaměřit na tempo.

LV: Ten text by se klidně dal udělat tak, že z toho bude strašný kýč a ty to zaplaťpánbůh neděláš. Pro mě je tvůj projev přirozený, autentický, prostě ti to věřím a bavím se tím. Nevymýšlíš zbytečné kejkle a říkáš to tak, jak to cítíš a to mi přijde sympatické. Nejsme tu od toho, abychom předváděli, jaké jsme se naučili kejkle, pak jsme akorát falešní. Když nejsi falešný, ale upřímný, tak mě to baví a víc k tomu nemám co říct.

Ema Běhalová, Tomáš Pěkný – *Havrane z kamene* (úryvek)

VB: Máš velmi sugestivní výraz a práci s mimikou, což mě hned jako posluchače vtahuje tam, kam si mě chceš navést. Chyběla mi tam výrazně znatlost kontextu. Recituješ pouze výňatek, se kterým si já jako divák nevím rady. Pokoušela jsem se v průběhu hledat klíč, ale nepovedlo se mi. Je potřeba, aby sis našla cestu, díky které bude text soběstačný. Kdybych ho před sebou neměla, byla bych v koncích.

Anežka Hanáková, David Eagleman/Kateřina Darley – *Suma* (Na onom světě)

MCH: Ty jsi měla efektní antré. Příchod i odchod hráli velkou roli. A to jsou situace, které vždy vzbudí očekávání a ta, bohužel, nebyla naplněna. Zbytečně moc jdeš do detailu a ne-soustředíš se tolik na text jako celek a na jeho členění. Vždy je tam úvod, stať a závěr a v tom je třeba s tím textem pracovat, aby se nám podařilo jej vystavět. Ty jdeš po detailech a ne po situaci. To vyznění tam pak strašně chybí.

LV: Někde ti ze začátku utíkaly předložkové akcenty. Na jednu stranu mě hrozně baví, že to vyprávíš s nějakým příjemným a sympatickým nadhledem a že tu sumarizaci života nevyprávíš stereotypně, monotónně, ale zároveň „nehysterčíš“, neilustruješ je prvoplánově, ale zároveň jim dáváš různé odstíny významu, což je fajn a funguje to. Na druhou stranu jsou tam přece jen místa, kdy to osobní hodnocení složek života v sobě nějakou emociálnost má a ta tam najednou pro mě chyběla. Zůstalas moc racionální. Ten text je v tomto směru mnohem barevnější. To se týká i závěru. Tam by se asi nějaký druh emoce měl objevit, jelikož se to vrací ke skutečnému životu a to je ono. Tam je pointa..

Klára Lubinová, Aleš Palán – *Trapistické know how*

JL: Chvilku jsem netušila, co tě vedlo k výběru tohoto textu, ale následně mi to docvaklo a zpětně jsem si začala všechno reflektovat. Neboj se zapojit více energie a pak ještě sebe samotnou. Umíš hezky pracovat s napětím. Hezké pro mě bylo, že jsem si na tom uvědomila, jak starší člověk přemýšlí do hloubky o smrti, zatímco ty jsi sršela nadhledem a civilností.

Kvido Texas Lotrek, Milan Hábl

WOLKREXESO

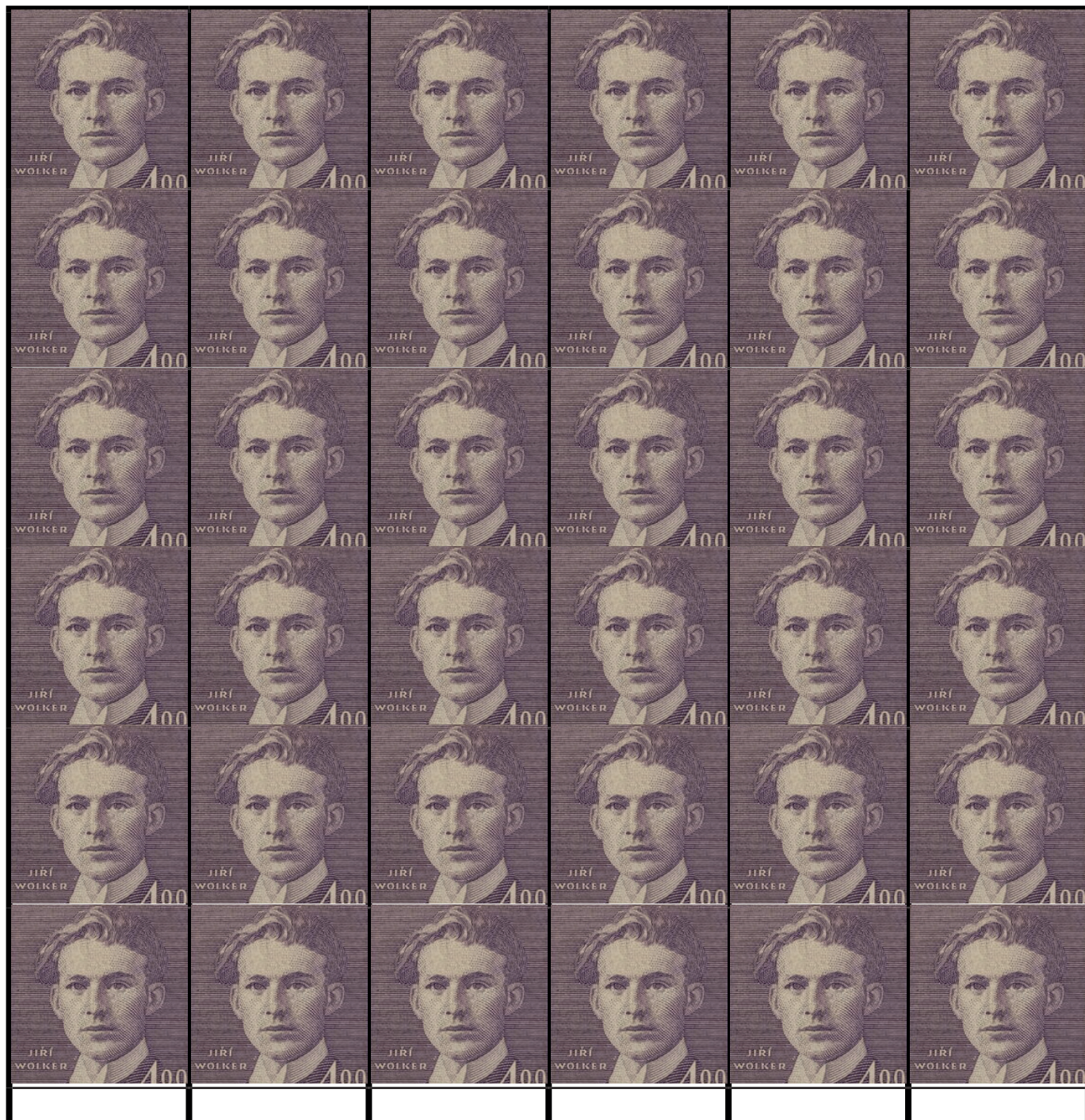
Jen tak jsme si v redakci řekli, že bychom pro vás mohli vytvořit pexeso, na kterém si budete moci procvičit své znalosti o Jiřím Wolkrovi. Namísto dvou totožných políček s obrázkem musíte mít správnou dvojici otázky a odpovědi. Hodně štěstí a příjemnou zábavu!

Jak se jmenovala Wolkrova maminka?	Zdena	Kolik měl za svého života Wolker partnerů?	20	V kolika letech Wolker zemřel?	23/24
Na co Wolker umřel?	Tuberkulóza	Kalil hodně Wolker?	Moc tomu neholdoval	Kde trávil Wolker většinu svého času?	Svatý Kopeček a pak léčebna v Tatrách
Jakou univerzitu Wolker studoval?	Právnická fakulta UK	Bylo nějaké Wolkrovo dílo zfilmované?	Ano, <i>O milionáři, který ukradl slunce a lida</i>	Jaké byl Wolker znamení zvěrokruhu?	Beran
Z jakého města Wolker pocházel?	Prostějov	Do jakého literárního směru Wolkra radíme?	Proletářská poezie	Jakého politického smýšlení byl Wolker?	Komunista
Co Wolker miloval kromě žen?	Věci	Na jaký hudební nástroj Wolker uměl hrát?	Housle a klavír	Jakými cizími jazyky Wolker plyně mluvil?	Němčina, francouzština, angličtina, řečtina a latina
Wolkrovo nejznámější literární dílo je?	<i>Těžká hodina</i>	Jaké bylo Wolkrovo prostřední jméno?	Karel	Jak dlouho mu trvala cesta ze Svatého Kopečku do Prahy na kole?	6 dnů

Kvido Texas Lotrek, Milan Hábl

WOLKREXESO - druhá strana

Jen tak jsme si v redakci řekli, že bychom pro vás mohli vytvořit pexeso, na kterém si budete moci procvičit své znalosti o Jiřím Wolkrovi. Namísto dvou totožných políček s obrázkem musíte mít správnou dvojici otázky a odpovědi. Hodně štěstí a příjemnou zábavu!

Kvido Texas Lotrek, Milan Hábl

Wolker! Wolker! Wolker!

Otázky a odpovědi

...zajímavosti ze života Jiřího Wolkeru

V předchozím čísle zpravodaje jsme si připomněli některé životopisné údaje o Jiřím Wolkerovi a představili jsme si jej jako prostějovskou osobnost a významného autora své doby. Nyní bychom se rádi zaměřili na to, kým byl Jiří Wolker jako člověk. Co cítil, jaký život žil a jaké například navazoval vztahy. Položili jsme si v redakci ohledně básníka otázky, které nám připadaly zajímavé a poté se na ně pokusili najít odpověď. Čerpali jsme přitom povětšinou z nedávné publikace vydané k příležitosti zatím poslední expozice věnované osobnosti Jiřího Wolkeru #JIRIWOLKER, z publikace *Jiří Wolker, básník, co miloval život*.

Uměl Jiří Wolker pořádně zakalit?

Tak jistě. Asi nevedl úplně zhýralý život, kterým by si přivodil svou nemoc a brzký skon, jak o něm vyprávějí zlé jazyky, ale měl rád společnost, rád chodil za dívkami (jak si ještě povíme), koneckonců jeho maminka Zdena Wolkerová uvádí: „žil bujněji a rozverněji...“ Kouřil, ale neholdoval příliš alkoholu. Po dvacátém roku svého života se i kvůli svým zdravotním problémům podobným radovánkám spíše vyhýbal, snažil se soustředit na tvorbu a na svá bouřlivá, „mladá“ léta hleděl s humorem. Sám své mládí já pojmenoval takto: „septimán ozdoben dekadentními neřestmi jak černochoch s kroužkem v nose.“

Jaký byl jeho milostný život? Kolik měl za svůj krát-

ký život známostí?

Věříme, že bohatý a intenzivní. Dík chlapcově citlivosti však také možná náročný, pln obav ze zklamání a zranitelnosti. Často se trápil výčitkami, anebo žárlivostí, jak můžeme vyčíst z korespondence s jeho první vážnější známostí Marií Horákovou (v podrobnostech odkazujeme na publikaci *Jiří Wolker, básník, co miloval život*). Co se týče počtu vztahů se ženami, obdivovatelkami, přítelkyněmi, a to ať už vážných, anebo třeba platonických, těžko samozřejmě odhadovat, nicméně existuje rukopisné pásmo Zdeny Wolkerové, ve kterém se jeho matka snaží vystopovat erotické zkušenosti svého syna a došla nakonec k číslu dvaceti básnickových známostí. Mezi jeho nejvážnější známosti, krom již zmiňované Marie Horákové, patřily také Marie Koldová (ach, ty Marie), anebo Miluše Nedělníková.

Byl romantik?

Ne asi. Úryvek z dopisu Miluše Nedělníkové hovoří za vše: „...nemám již sebe, ani své duše, ani vzpomínky, ani myšlenek. Vše to, Miluško, jest tam u Tebe, v onom pokojíčku, jehož lampa nachytala tolik stříbra z Tvých očí a jehož stěny zbledly Tvojí krásou. Ztratil jsem se zcela v záplavě Tvých tichých úsměvů, zmizel jsem

úplně ve svatosti našich polibků. A nehledám se, nehledám, jsem rád, že jsem se ztratil...“

Byl komunista?

Ani tady nemůžeme dát jednoznačnou odpověď. Podle svědectví některých pamětníků vstoupil do KSC krátce po jejím založení, nejprve do její pražské buňky, posléze do prostějovské, jeho členskou legitimaci se ovšem nikdy nepodařilo dohledat. Ideologicky měl zajisté ke komunismu velice blízko, nenáviděl sociální bezpráví, bídu a nespravedlivost světa a komunismus nabízel osvobození od útlatu těchto nespravedlivostí. Než že by byl nějakým horlivým funkcionářem a ustanovatelem nového pořádku, šel si mnohem spíše svou vlastní cestou, v dopise své matce k nařčením z bolševismu (který byl jeho prostějovskými sousedy spíše odsuzován) napsal toto: „...o tom bolševictví a podobných prostějovských žvástech snad Ti nebudu, ani nemusím psát. Zdá se, že mnoho lidí se proti mně spiklo, - ale Ty víš jistě tak dobře jako já, že jdu svojí cestou čestně a opravdově...“

Bylo někdy zfilmováno dílo Jiřího Wolkeru?

Jedinou českou filmovou adaptací Wolkerova díla je animovaná pohádka „O milionáři, který ukradl slunce“ Zdeňka Milera, autora proslaveného Krtečka. Film vzbudil obrovský ohlas na filmovém festivalu v Benátkách a rozhodl tak definitivně o Milerově uměleckém směřování. Nicméně roku 1984 natočili podle stejnojmenné Wolkerovy povídky bratři slováci (dílo režíroval slovenský herec Jozef Adamovič) televizní film Ilda. Těžká hodina na svou filmovou verzi tak stále čeká.

100! 100! 100!

Český orloj

Poslední nakonec, Mladá Boleslav

rozhovor se souborem

Ahoj holky, vy jste klasicky začaly působivou otevírací scénou.

Věra Bočková: Náš záměr bylo hlavně umístit na scénu nás. Aby hromádky zrní nevypadaly jako hrobečky, ale jako naše domečky. (smích)

Alice Blochová: Aby se divák hned cítil součástí vesnice.

Velice poutavé byly už od začátku taky kostýmy.

Eliška Nedvědová: Ušila je Olinka Trejbalová z Mladé Boleslavi. My jsme chtěly jednotnou látku, ale protože jedním z témat je ženství, chtěli jsme se v nich cítit každá dobře, a proto mají jiný střih.

Vy jste čistě ženský dramátek. To by pro některé soubory mohlo být omezující, vy ale stále dokazujete, že i tak lze tvořit mužské po-

stavy, a dokonce že to otevírá nové možnosti. Proto se chci zeptat s nadsázkou, zda patří muži do divadla?

Alice: Určitě, ale ne k nám do souboru.

Soubor: (smích)

Vím, že výběr textu, dramaturgii a režii provádíte s vaší lektorkou, ale kdo dělal choreografii?

Eliška: Naše kamarádka choreografka Anna Josephová.

Kromě tance obsahovala inscenace práci s loutkou. Ta byla vyrobena z transparentního materiálu. Mělo to nějaké odůvodnění?

Eliška: Určitě díky tomu vynikla naše mimika a pohyb.

Alice: Za mě je otec vzpomínka, mužská představa v ženských očích.

Proč je na diváka směřována promluva k matce?

Alice: Na něj není asi směřována přímo promluva k matce. Diváci jsou voda, skrze kterou mluví matka.

Eliška: Voda je symbol života.

Věra: Cyklu.

Co hledáte v klasických textech?

Věra: Snažíme se ty věci aktualizovat.

Eliška: To si myslím, že je důležité udělat u každého představení. Tady byla zásadní změna vztahu otce a syna na vztah otce a dcery, a od toho se nám přirozeně vyvinula aktualizace.

Alice: Snažili jsme se hledat naše téma a díky tomu to bylo relevantní.

Darina Strnadová

Recenze

Hledání barev a vlastního příběhu

Soubor *Poslední nakonec* ze ZUŠ Mladá Boleslav (ale v srdci Sobotka) se do širokého povědomí v rámci mladého amatérského divadla zapsal odvážnou adaptací Goethova Fausta. Inscenace *Valpuržina noc* rave byla natolik svébytným a přitom upřímným divadelním tvarem, že mi i v tomto případě poslouží coby referenční bod, skrze nějž lze sledovat vývoj souboru, jež si naši pozornost zcela jistě zaslouží.

Zatímco Faust nabízí více či méně narativní obsah (byť ve verších), Šiktancův Český orloj spoléhá na asociativní vrstvení obrazů, útržky replik a situací z nichž skládá vlastní příběh, akcentuje spoluprožívaný rodový, historický kontext, i aktuální žitou zkušenost. Zkrátka; čtenáři, máš volné pole působnosti, čti a hltej Šiktancův ritualizovaný proud, krásu slov a imaginaci sahající daleko za obzor, hledej své a vztahuj sám k sobě.

Percepční svoboda je jistě lákavá - řekneme si jednoduše, že v tomhle si každý něco najde, a snadno podlehneme dojmu, že je vyhráno. Ale taková poezie dokáže být, co se týče jevištního zpracování, nesmírně zrádná. Když chybí konkrétní srozumitelná narativní linka, je nutné brzy diváka přesvědčit a ujistit, že není třeba pátrat po konkrétnostech, že stačí nechat na sebe působit obrazy a tok slov. Takové obrazy a taková slova pak musejí být pádná, interpretačně průzračná, jistá, nápaditá a pevně interpretačně

ukotvená ve vlastním vidění zpracovávané materie. Vše hovoří stejným jazykem, komunikuje vzájemně - a konkrétně.

Abych přestal být jinotajný, inscenace Český orloj je výrazným a zcela jistě zdařilým pokusem o svébytnou jevištní interpretaci básnického díla. Nabízí nemálo kvalit, které jsou, v kontextu v němž se pohybujeme, spíše výjimkou. Ať už se jedná o nápaditou hudbu, minimalistickou a přitom funkční scénu, výtvarné gesto, ústřední drátěnou loutku otce krácející po jevišti v nadživotní velikosti, pohybovou a hlasovou průpravu protagonistek - všech je na vysoké úrovni. Především však musím zmínit herecké vědomí vlastní jevištní existence. Může to znít jako samozřejmost, ale uvědomění si že jsem, stojím na prknech, vyzařuji energii, energii přijímám, každý můj pohyb má svůj důvod, každá zámlka místo, to rozhodně není běžná průprava studentů a studentek středních škol. A mnohdy ani vysokých. Hereckých.

Složky technické - strukturální lze beze zbytku pochválit. Všechno má své místo, koncentraci a patřičnou dávku virtuosního provedení. I přes to přese všechno se však nemohu zbavit pocitu, že až nebezpečně snadno může dojít k nepotkání mezi divákem a viděným. Perfektní připravenost i soustředění snad mohou způsobit, že obsah veršů a jevištního jednání začne být odsouván do pozadí. Přitom veršů na

ploše představení nezazní mnoho a vezmu-li v potaz celkovou promyšlenost inscenace, věřím, že každé slovo nese patřičný význam, který však (někdy) nedoléhá.

Tak kde je problém? V nepro měnlivosti roku, jež inscenace opisuje? Že každý folklorní rituál působí stejně? Že nedochází k logickému vývoji postav, jejich vztahů a nesměřujeme přirozeněji k tolik potřebnému „očistění“? Možná, že odpověď spočívá v barvě. Nemyslím tím vymalování jednoduchých bílých (někdo by řekl sterilních) kostýmů, ale probarvování veršů. Stačilo se zaposlouchat, vnímat jak obsah tak melodii, a náhle mnoho z nich bylo „jen“ proneseno. Řečeno snad s již zažitým důrazem, intonací... avšak bezobsažně. Bez „zvnitřnění“. Ze všeho, co na jevišti vnímám, číší upřímnost, tak proč slova znějí jako bezbarvá hmota? Hledat barvu, tu skutečnou, která formálně podpoří a obsahově naplní verše, to by mohlo být dalším krokem souboru, který za těch několik let, kdy mohu sledovat jeho práci, ušel pořádně dlouhou cestu. Český orloj byl vstupem do soustředění, vlastní minulosti, kořenů a identity. Že si holky dokázaly vzít Šiktancův text za svůj, vyprávět vlastní osobní příběh, a k tomu nabídnout dostatek obrazivosti, imaginace a jevištní koncentrace, za to nezbyvá než smeknout.

Vít Malota

Mločí oči, na bazalce sedí motýl

III eagle, Nové město na Moravě

rozhovor se souborem

Ahoj holky, mě úplně změnilo pohled na inscenaci zjištění, že se jedná o vaše autorské texty. O čem nejčastěji píšete?

Ema Svobodová: Nejčastěji o sobě. O našich prožitcích. Občas je nutný se z nich vypsat. Letos jsme hodně pracovaly s tématem těla.

Alžběta Janebová: Je to i o tom, jak se vnímáme navzájem, protože jsme tvořily spolu.

Jakým způsobem jste texty tvořily?

Ema: Psaly jsme si asociace fixkama na tělo. Měly jsme různé formy postupů. Někdy jsme se zaměřily na kolektivní

tělo, někdy na naše vlastní.

Jak vypadal postup od autorského textu k autorskému divadlu?

Anna Mahlová: To byla taková nehoda. My jsme chtěly poslat na přehlídku do Pelhřimova sborník, ale nestihly jsme to. Paní organizátorka z Pelhřimova nám poradila, že když texty ztvárníme divadelně, dostaneme se na přehlídku. Zdramatizovaly jsme to za tři zkoušky. Od té doby je to dost jiné.

Ema: Akordeon tam třeba vůbec nebyl.

Přítom práce s akordeonem nebo obecně se zvuky byla v inscenaci velmi sil-

ná. Jak jste zvuky nalézaly?

Anna: Improvizací.

Alžběta: Asociacemi.

Ema: Ten akordeon jsem tam chtěla využít víc, ale nebyl čas.

Komu jsou adresovány dopisy v závěru?

Anna: Ty jsou směřovány lidem, kteří se dotkli našeho těla. To bylo zadání tématu při psaní.

Alžběta: Je to naše zpověď.

Ema: Posíláme vzkaz, že tak to máme my, a že možná to má někdo podobně.

Darina Strnadová

Dlouhá cesta z papíru na jeviště

Za všechny ty roky, co mnozí z nás jezdí na Wolkrův Prostějov, jsme si zvykli, že za divadlo poezie může být považováno v podstatě cokoliv a tuto nálepku jsme schopni naroubovat vlastně na každou inscenaci, která není interpretací pevného, dramatického textu. Dívčí soubor III Eagle z Nového Města na Moravě se v inscenaci se zaumným, ale putavým názvem Mločí oči, na bazalce sedí motýl ovšem vrací přímo k prapodstatě žánru, tedy k jevištnímu inscenování básní. A to dokonce básní autorských.

Naskýtá se tak příležitost znovu promyslet, jaké možnosti a zároveň jaká úskalí poezie na jevišti přináší. A nebo si aspoň uvědomit, že spojení poezie a divadla, tedy lyrického a dramatického principu není samozřejmé a přirozené. I když už ho skoro sto let, nejpozději od časů premiéry Nezvalovy Depeše na kolečkách a poetistických manifestů nepovažujeme za nijak novátorský. Poezie je často žánr vysoce intimní a subjektivní a zdá se

mi, že křehkosti a upřímnosti textů mladých novoměstských autorek, plných sebezpytu, uvědomování si svého vnitřního já a sympatického hledání svého vztahu ke světu a ostatním, by přirozeně slušelo spíše čtenářské sdílení při tiché četbě, případně jednoduché, neinscenované autorské čtení. Při snaze převést básně na divadlo ovšem bývají často vznášeny divácké nároky na originální režijní obraznost, práci s jevištní metaforou a taky/nebo osobní ručení interpretů, zesílenou potřebu po nezprostředkované komunikaci tvůrců s publikem, potřeby přímého sdílení v konkrétním časoprostoru. Prostě to obligátní tady, teď a spolu. Umět před divákem, ale zejména před sebou samým obhájit, proč zrovna tato konkrétní báseň má být komunikovaná jako divadlo, a ne jako literatura.

Ne každá báseň v sobě taky skrývá dostatečný potenciál, který podněcuje režijní obraznost, někdy se jen slovně kupí asociace, zachycují křeh-

ké emoce, stavy a najít textu odpovídající jevištní podobu je natolik komplikované, že nezbyde, než se uchýlit k ilustraci. Takže třeba něžný, konkrétní a zároveň vícevrstevnatý obraz nehtu jako pokličky pro prst, pod kterou se skrývá celé já, je doprovázen banální akcí dívčí manikúry. Mluví-li se o hladině, dívčí paže vertikálně zobrazují hladinu. Stejně tak nevyjasněný postoj interpretek k samotným textům zřejmě zapřičiňuje, že je podávají veskrze obecně lyricky s vláchnou jímavostí (i když by se do „recitování“ dalo šlápnout jistě mnohem víc a všechny herečky udrží vhodnou míru uměřenosti a civilnosti). Nejdivadelnější a nejvýraznější pak zůstává úplně úvodní obraz, kdy se ještě ve ztemnělém sále ozývá jen tlumené dýchání vyluzované měchy naprázdno hrajícího akordeonu. Beze slov.

Jitka Šotkovská

Mapáž

Páteční hoši, Louny

rozhovor se souborem

Ahoj kluci, ahoj Oksano, jaké to je být součástí čistě mužského souboru, případně ho režirovat?

Soubor: Je to otupující! Je to krásný! Je to sranda. Je to problémové. Oksana (*autorka hry a režisérka pozn. redak-torky*) díky nám pochopila, proč se začínají války. (smích)

Umí svačínář dělat svačiny i v reálném životě?

Soubor: Právě že vůbec.

Dotýká se vás skupina MAPÁŽ v osobní rovině?

Soubor: Dotýká se nás v osobní rovině, protože pocházíme z Loun, kde skupina působila.

V čem si myslíte, že je téma stále aktuální?

Soubor: Je dobré znát svou regionální historii a poučit se

z ní, inspirovat se. V Lounech o MAPÁŽI ví mnohem méně lidí, než by člověk předpokládal. Členové této skupiny byli hrdinové a není fér na ně zapomínat jenom pro to, že jim to nevyšlo.

Proč jste se rozhodli zpracovat takto těžké téma za pomoci velké nadsázky?

Oksana : Je to poprvé, co se nám stalo, že se lidé tolik smáli. Hráli jsme to dneska popáté. Ani nevím, čím to bylo. Nepřišlo mi, že by došlo k nějaké karikatuře. Asi se dnes sešla skupina diváků, která viděla prostor se zasmát. Možná i zasmát se něčemu, co je vlastně dost vážný.

Soubor: Naštěstí se už moc nesmáli ve druhé části. Pochopili, že není důvod ke smíchu.

Oksana: Nechtěli jsme být

depresivní. Potřebovali jsme téma odlehčit. Naším velkým cílem bylo hlavně zpropagovat MAPÁŽ. Upozornit na to, že se historie pořád opakuje.

Jak vznikly divadelní situace?

Oksana: Tak třeba Mělník/Mělnice je situace, která se opravdu stala během hodiny, kdy jsme se opravdu pohádali. (smích)

Soubor: Často jsme vycházeli z improvizace.

Dovedete si představit, že byste jako soubor založili za minulého režimu odboj?

Soubor: Hned!

Oksana: Je pravda, že kluci se velmi zajímají o politiku. Já si i myslím, že v nějaké takové podobné organizaci už jsou, jen mi to nechtějí říct. (smích)

MAPAŽ aneb mapování kusu lounské historie

Posledním středečním bodem na programu divadel poezie bylo představení lounského souboru Páteční hoši. Dramaturgicky perfektní volba tématu pro čistě klučíčí soubor trefila hned dvě mouchy jednou ranou – zaprvé tematicky uchopili mapování regionální odbojové skupiny, která pro Louny představuje kus velmi důležité, ale přesto pozapomenuté historie. Z druhé téma poskytuje ideální herecké příležitosti pro každého člena souboru a vypráví příběh adekvátně adaptovaný na jejich věk, zkušenosti a herecké možnosti.

V úvodu na jevišti sledujeme skupinu kluků, kteří energicky hrají samy sebe v civilní rovině. Vydávají se „za dobrodružstvím“, kterým jim má být poznávání osudů členů odbojové skupiny MAPAŽ, seznamování se s jejich odvážnými činy v protikomunistickém odboji a skládání mozaiky jejich životních peripetií.

Následně se chlapci pomocí jevištní zkratky v podobě dobových bekovek přetvoří v samotné hrdiny s jejich reálnými jmény, věkem a profesemi, a rekonstruuji skutky, kterými se snažili podrývat nastolený komunistický režim v padesátých letech. Sledujeme tak humornou interpretaci série neúspěšných pokusů o rozvracení systému (letáky, atentát, sestrojení bomby, atd.) Publikum vděčně přijímalo humorný a odlehčený styl, jakým byla tato závažná témata podávána, občas ale přemíra smíchu a zlehčování odváděla od koncentrované výpovědi o nelehké době. To pak také bohužel ochudilo o patřičnou atmosféru i závěr inscenace – odsouzení většiny aktérů buď k trestu smrti, doživotnímu vězení nebo práci v uranových dolech. V tomto ohledu by si představení zasloužilo o trochu větší kapku vážnosti, možná dokonce i špetku dobre trefeného a citlivě zakom-

ponovaného patosu.

Rámec představení funkčně a efektně uzavírá opětovná přeměna hrdinů v současné chlapce, kteří se po společném prožitku poznání a propojení s kusem důležité historie vlastního města rozhodnou pokračovat ve svých výpravách po stopách dalších odbojových skupin v okolí. Inscenace byla doplněna letáčky s informacemi o skupině MAPAŽ, nepřehlédnutelnou složkou inscenace tedy je i její snaha diváky „edukovat“, přdestřit jim důležité téma odboje v kontextu našich společných dějin a skrze to i pocit zdravého vlastenectví, což dle spokojených reakcí publika splnilo svůj účel, i když bychom určitě unesli ještě i o něco více a hlouběji, takže přeji lounským Rychlým šípům do budoucna další podnětné a inspirující výpravy.

Anežka Lipusová

Rozbor divadla poezie

První rozbor byl věnován inscenaci Český orloj mladobosleslavského souboru **Poslední nakonec**. Diskuzi vykopnul Vít Malota a požádal diváky o první dojmy. Někteří chválili drátěnou sochu otce, jiní hudbu, další všechno. Oceňena byla čistota, sdělnost a pohyb, loutka byla pro jednoho diváka *deja vu* noční můra z dětství. Jarka Holasová si cíleně přečetla předlohu, nad kterou se trápila, protože ji v představení překážela, poté raději začala hledat obrazy a zážitek se dostavil. Dari se s tím propojila citově, jak vnímat sebe jako ženu a člověka ve společnosti. Podle Josefa Káninského v silném rituále je člověk vydělen ze společenství a začne zkoumat trauma z minulosti či hledat pravdu, v průběhu roku je stahován jak do světa hledání, tak do světa běžného, až se do něj navrátí proměněný, na konci neví, jestli pravdu našel, ale je tam smíření.

Vítek Malota se odklonil od racionální stránky věci – není to třeba, ani to soubor po nás nechtěl, ani jsme to nepotřebovali. Jde o silné obrazy, ze kterých můžeme svobodně číst a dávat si do toho vlastní strachy a bolesti. Je však otázka, nakolik jsme ochotni přistoupit, že vypojíme racio a vnímáme srdcem, anebo jestli nám ten tvar může dávat překážky. Nesmírně cenná jejich cesta ke svébytné jevištní obrazivosti a upřímnosti na jevišti. Inscenace je těžko uvnímavatelná celá. Je dobře, když herečka je si vědoma své jevištní existence. Když si zavazují pentli, tak to něco znamená. Ale přistihl se, že v pülce byl odpojený. Lze se vyhnout částem, kdy je text jen pronesen. Při vodění loutky jako byste zapomínaly, že nejvíc komunikují verše, konkrétnost by se měla hledat v těch

verších. Svěbytná interpretace Šiktance. Hledají v tom vlastní příběhy a vlastním jevištním jazykem, což je skvělé.

Jitka Šotkovská byla okouzlena, jak divadelně vybavení jsou a jak komplexní tvar to je. Takhle prokomponovaný tvar je nesmírně náročný, v ZUŠ na to obecně není čas, prostředky, soustředění. První dojmy – skvělá loutka, skvělá hudba. Množství práce i herecká vybavenost je ohromující. Tohle mi však vydrží na první polovinu. Ale nejsem typ člověka, který dokáže vypnout hlavu. Není tam zase tolik obrazů, aby mohla jít jen od obrazu k obrazu a příběh tam hledá. Brzo to začalo být stejné. Na to že je to cesta rokem – vývoj – tak má pocit, že to tam neviděla. Kde je chyba? Temporytmicky to bylo pořád stejné i ve stejné emoci, nehrálo se s kontrastem, odlehčením. Chyběl kontrast. Jsou tam vztahy, ale není schopná je číst, jsou příliš nekonkrétní.

Anežka Lipusová zmínila, že na obrovský level preciznosti se tam možná ztratily pocity, přitom rituály jsou velká emoční věc. Dělal se s pocitem katarzem a velmi pozitivních emocí, ale zde byly bez emocí a příliš vážné. Necítí za tím nic jiného, než repetitivnost střídání ročních období. Měla dojem divadla za sklem. Je tam toho moc, že si člověk připadá hloupý, že tomu nerozumí.

Jakub Doubrava poděkoval, že jde cítit, že tím rokem umíte žít i s těmi obřady. Dnes je to i jakási módní vlna nového folklóru – v modrotisku či v hudbě. Je to osobní příběh Šiktancův, rozhovor s otcem. Samo o sobě je to čisté a jím už je to posunuto, a tím jejich posunem jako kdyby tam běžely dva proudy. Nevěděl ale přesně, jak se v tom oriento-

vat. Symetricky vysekali jednotlivé části, byla z toho cítit sterilita a unifikace obřadů. I v té recitaci to velmi unifikovali – přitom každé roční období je úplně jiné. Ale i tak to byl velký zážitek, který stále rezonuje. Pravidelnost však může člověka unavit či odpojit. Neškodila by trocha ušpinění či zranění ostrím nožem či přidušení se zrním. Je vidět, že bytostně tím žijete, a je to znát.

Vojta Bárta se nejprve omluvil za nechtěný pokus o atentát kvůli svému zapnutému mobilu, přesto je to nerozhodilo, protože byli ponořeni a svázáni neviditelnou nití. Je to nastavené pevně, suverénně, subtilním jazykem, kterým to komunikuje. Velká pochvala za celkovou technickou bravuru. Ale más tím také problémy. Chybí kontrapunkt a kontrast. Trochu jednotvárné nastavení jevištních prostředků, protože se zde dělá folklor s věcmi, které tam patří a nic tam nevybočí. Není tam kontrast nějaké jiné roviny, např. civilního života. Mechanický tvar by se hodilo něčím narušovat a znejišťovat. Je to i v kostýmech a scénografii. Šiktanc se mu líbí, je to dobré východisko. Je to velmi suverenní a výmluvné, ale možná až příliš dokonalé. Ale i kopírující a zdvojující předlohu, výrazové prostředky by mohly jít proti tomu.

Následně bylo provedeno jedno z místních referend o tom, zda by šli na diváci na inscenaci podruhé, většina aklamací návrh přijala. Soubor dále zmínil, že pro ně je výchozí bod jiný než u Šiktance. Pro ně je ten vztah otce a dcery poničen tím, že matka umírá a otec neví, jak se chovat k vlastní dceři.

Druhý rozbor se týkal představení **Mločí oči, na bazalce sedí motýl** souboru **III eagle** z Nového Města na Moravě.

Nejprve diváci zmínili, že to pro ně vyjádřilo hledání a nejistotu, oceněny byly autorské texty i nekonvenční práce s akordeonem. Pro mnoho dalších diváků to však nepromlouvalo, rozpor byl v autorství a zároveň nedostatku individuality či to bylo celkově příliš "tenké". Jarka Holasová cítila, že hledali metaforu, ale nenašli ji tak, aby nebyla ilustrativní.

Jitka Šotkovská se nejprve vyznala z lásky k prostějovskému publiku, které dovede všechno pojmenovat za poroce. Dále zmínila, že spolu s předchozím představením se zde objevuje divadlo poezie v prapůvodní tradiční podobě, kterou už nepotkáváme tak často, jako převedení poezie na jeviště. Vidíme, jak je to strašně těžké převést poezie na jevišti a najít adekvátní jevištní metaforu a práci s obrazem. Ne každý typ textu je na jeviště nejvhodnější. Cestu si neulehčili, protože texty nemají dějový potenciál, ani statement. Jde o příliš lyricky intimní texty, a hledá důvod, kde je potřeba, proč to potřebují říkat z jeviště a dohromady. Musí být jasný důvod, proč to dávat z jeviště.

Vít Malota vnímá pedagogický záměr a proces. Jde vidět, že začátek byl u textů, poezie jako koncentrované myšlení, ohledávání sama sebe a své duše. Otázka, nakolik je to výhodné na jeviště. Autorské čtení by dávalo větší smysl. Ale co se týče ohledávání, jak zacházet s veršem na jevišti, tak je to slušná práce.

Anežka Lipusová zmínila, že kostýmy jí nedávaly smysl, přitom unifikovanost byla polovičatá. Nechápala to a bylo to zbytečné, protože nejsou volejbalistky. Škoda, že akordeon nebyl více využit. Texty však byly velmi hezké.

Jakub Doubrava souhlasil s předřečníky, ale ocenil, že básně jsou výsledek krásného

vlastního upřímného sebepoznání a sebezpytování.

Vojta Bárta poděkoval za texty a odvahu jít s nimi ven. Kdyby byly každá za sebe a přečetla svůj text, tak je to relevantní a je to zajímavá možnost. Ale zkusili si něco víc, což má však ale jisté překážky a úskalí.

Poslední rozbor se týkal inscenace **MAPÁŽ** lounského souboru **Páteční hoši**. Diváci ocenili, jak se chlapci dokázali zhostit těžkého tématu s vkusným humorem a lehkostí, ale zároveň nepodrazili hlavní poselství. Humor fungoval díky přesnému timingu, obrazy byly velmi přesné. Vybavili jsme si pocit vlastenectví i hrdost právě přes kontrast s běžným životem, který žijeme dnes.

Anežka Lipusová poděkovala za výběr tématu, i pro místo, odkud soubor je. Kluci hrají sami sebe a objevují svůj region, není to uměle naroubované téma. Oceňuju humor, který pomáhá strávit téma souboru i divákům. Otázkou je, zda humoru nebylo až příliš a zda nezapadlo, jací byli hrdinové. Jde o reálné osudy. Možná až moc na sílu působila edukativnost představení. Replika s hrdiny by se nemusela dořikávat.

Vojta Bárta moc poděkoval, že na rozdíl od jiných představení s piedestalem, na která má alergii, to vzal soubor jinou cestou. Povedlo se postavit věc, která má celkově divadelně i esteticky jasný názor, oceňuje zručnost, jak je to udělané, což překrývá i jednotlivé nedokonalosti. Dějiny nejsou příběhy nehmotných hrdinů, ale i těch kteří se do nich zamotají omylem. Hranice mezi hrdinou a obětí nešťastných rozhodnutí, hranice mezi Patem a Matem a popraveným v procesu je mnohem tenčí, než si v diskuzích v pedagogickém prostředí připouštíme. Mají strašně moc energie a tím jeviště zaplaví. Vystává však otázka nějaké jemnosti, najít místo, než bu-

dou popraveni, kde se o těch lidech i jednotlivých osudech dokážou v malý zkratce vyslovit o nich jako o lidech a jejich křehkosti. Celkově však oceňuje, že nevytváří žádné pomníky, dechovková hudba nás do 50. let dostává mnohem blíže, než doslovné scény mučení. Poklona, jakým směrem do toho jdou.

Vít Malota zmínil, že rámeček, kdy si na kluky hrají, fungují skvěle včetně odlehčení. Občas se až příliš začali vyžívat v humoru a příliš mnoho prostředků slouží k odlehčení. Co jsme se dozvěděli o nich jako o lidech? Měl by být více zviditelněn moment, kdy si uvědomili, že jde o život. Kdyby tam na konci nehrál Final Countdown, ale dechovka, tak by vyznění bylo ještě silnější, v tom jak je strašné, že hrůzy dějin se dějí za hezkými písničkami.

Jitka Šotkovská zmínila, že představení je velmi pedagogicky i divácky cenné. Pochočila tak, že kvůli klukům se to hraje přes superhrdiny. Šlo o cestu demytizace čistých hrdinů, že to byli normální kluci - zpřítomňování klučíků potřeby hry na hrdinství, od vojáků po odbojáře Demytizace je pro ni až přílišná, že by uvítala pár jemných momentů, a více uvědomění, že ví co dělají, že ví za co bojují a proč za to bojují. Když se kluci k tomu postaví s osobním názorem, tak to funguje dobře. Ocenila by více živelnosti a překvapilo ji, proč mluví tak spisovně, což působí nepřírozeň.

Za soubor promluvila režisérka Oksana Kaplanová, která osvětlila, že jde o téma, o které se v Lounech moc neví. Soubor se do toho velmi zahloubil a spousta momentů vycházela i z jejich vlastních objevů. Bylo to poprvé, co se tomu diváci tolik smáli. Anežka připomněla, že smích je nebezpečná droga a je potřeba diváky utlumit.

Vítězslav Adamec

Víc Vítů víc ví (*ultimate and definitive edition*)

Je to již 10 let, kdy nás oblažuje redakce, pod vedením mistra zlomu a téměř prázdných stránek Martina Kuncla, svým ostrovtipem, perfektními reportážemi a revolučně detailními záznamy rozborů rozborů. Mnoho rubrik způsobilo rozruch, některé dokonce skandál! Ale málokterá ohřála srdce účastníků festivalu jako Víc Vítů víc ví. Začali jsme dva. Malota a Marušák. Věděli jsme všelicos, žádný prostějovský detail před námi nebyl v bezpečí. Letos jsme se výročně vrátili, poněvadž v redakci měli být jen a pouze Vítové (a Martin). Jenže Vít Staša shodil hřívu, nahodil prsten a ejhle, dítě bylo na světě, a to už se najednou do redakce zasloužilému recitátoru nechce. Tak místo Víta přišel Kvido a Milan. Prvnímu budeme říkat kVító, o druhém pomlčíme. Víta Adamec je stálice a legenda. A Kolega Marušák, který za těch deset let přežil vlastní smrt, a najel na kariéru Zlatého Ámose přijede ve čtvrtek. Pořád je co vědět. A víme toho dost. Třeba, že...

Vojta Bárta to přetáp hned první večer, dotkl se hranice mezi životem a smrtí a teď už bude jenom silnější

Adamec kouří, a i by šel, ale neví kam.

Malota je v porotě i redakci. Příští rok chce dělat ještě uvaďeče, kulisáka a sem tam vytře v DUZE

Kvido je vášnivým milovníkem recitace. Svůj dopolední zážitek komentoval slovy: "No, předstupují a recitují, no". Přejeme více hlubokých zážitků.

Kdosi se porval v parku. Byla tam sanitka i chlupatý. Kdo se do bitky zapojil, nevíme. Zato víme, že Víta Adamec své dluhy vymáhá.

Redakce začíná nabízet bezúročné půjčky. Ptejte se po Adamcovi.

Kvido byl jmenován zuřivým imobilním reportérem. Potřebuje mít notebook v zásuvce, takže při rozbořech seminářů seděl sice u zásuvky, ale z rozborů neslyšel skoro nic. Gratulujeme.

Taky víme, že porotci, kteří nesedí u zásuvky, se neobjeví ve zpravodaji.

Mladická mužská energie je kryptonit Emy Zámečnickové. Odzkoušeno na všech Vítech.

Na Adamcovu poznámku "My to přece neděláme pro peníze" nikdo raději nereagoval.

U Ječmínka mají pštroší vejce. Kvido se zeptal, co to je. Prý ne pštroší vejce.

Víta se po půlnoci cítí jako Bukowski. Ten taky nepsal kroužky nad U.

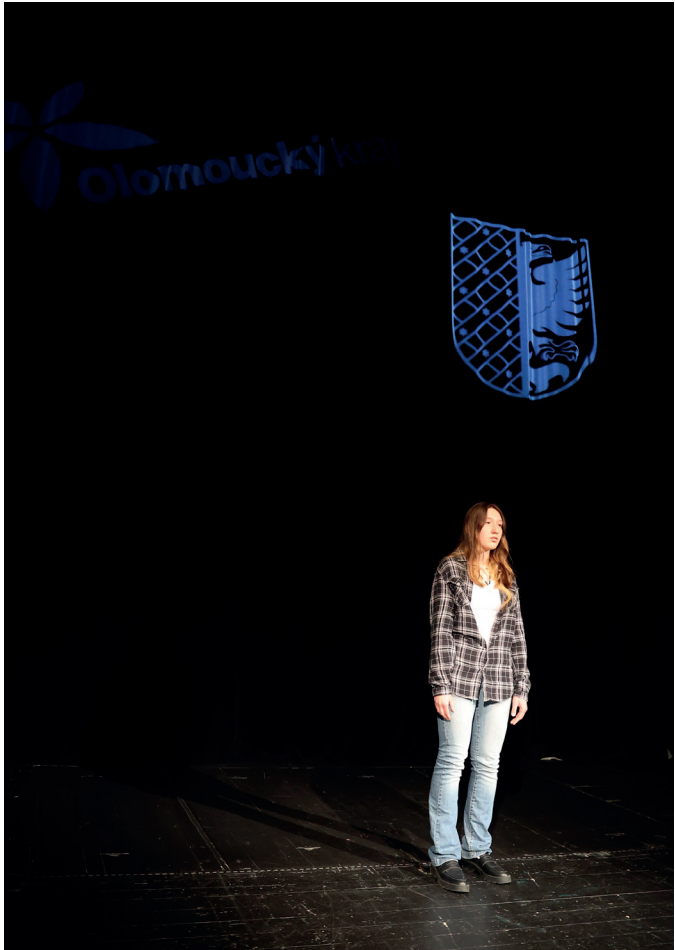
Kvido si v intimních chvílích říká Texas Ranger.

Adamec má temno v peněžence. (A nejen tam).

Temno bývá tiché.

V+V+V+kV+M+

Středeční divadelní odpoledne zahájilo představení Český orloj od souboru **Poslední nakonec**. Industriální skřípot v atmosféře thrilleru umně přebarvil folkór do černošeda. Varhany bojovaly proti osudu a při zvuku živé rehtačky jsme si připomněli, že i lidová hudba umí říznout do ucha. "Večer si zpíváš, ráno se tě bojím..."

Další inscenace **Mločí oči, na bazalce sedí motýl**, kterou připravil soubor **III eagle**, přinesla první letošní regulérní živou hudbu, což je nutno rozhodně ocenit. Měch akordeon rozdýchal počátek kusu a následně harmonika podkreslila verše nervózními rytmickými figurami alias ostinatem.

Vkrádá se však myšlenka, že nástroj mohl být využit ještě barevněji.

A na závěr jsme se mohli zaposlouchat do představení **MAPÁŽ** souboru **Páteční hoši**. Úvod se nesl v řízném bigbítu, velká část představení však bylo protknuta poutivou dechovkou až jsme z toho s Vojtou Bártou rozvrtěli na sedačkách. "*Kapelo, zahraj tu polku hezky od podlahy, kapelo, zahraj ji hezky česky!*" Chlapci rovněž umně rozbubnovali pivní přepravky, nejvíc však musít ocenit mrazivý kontrast osudového vpádu StB se slavným osmdesátkovým hitem, jehož název si ne a ne vybavit. Díky!

Cimbálovka **Primáš** nás při večeru opět jako minulý rok bujaře roztančila včetně nejménovaného člena redakce. Zpotili jsme se všude, kde to bylo možné, jak se na správný folkóreček sluší a patří.

A co vás čeká dnes? Doražte v 20:30 na zahrádku u Kotěry, kde pro vás zapěje akustická kapela **Acoustic Sphere**, která vznikla v roce 2018 a nabízí v kvalitní vkusné úpravě slavných hitů rockových ikon jako jsou např. Eric Clapton, Rolling Stones, R.E.M., Johnny Cash, ale i třeba Wohnout. Kvalitní coverband je vzácnost, proto jim držím palce, ať mezi ně patří.

Vítězslav Adamec

Hudební okýnko Hudební okýnko Hudební okýnko

Žhavá jubilea

Cold edition

Doufám, že už pomalu žhavíte své vánoční nálady, protože za 6 měsíců, tedy konkrétně za 193 dnů, bude 24. prosinec. Všichni si s našimi rodinami sedneme ke štědrovečerní večeři a po jejím spořádání se přesuneme ke stromečku, pod nímž se třeba najdou nějaké dárky od Ježíška. Zároveň bychom, ale neměli zapomínat na ty, kteří podobné štěstí mít nemusejí, což souvisí s tím, jak jsme na náměstích v období Vánoc začali umisťovat vánoční stromečky.

Dne 22. prosince 1919 se novinář Rudolf Těsnohlídek, autor bajky *Liška Bystrouška*, společně s výtvarníkem Františkem Koudelkou a soudním úředníkem Josefem Tesařem vydali do lesa v Bílovicích nad Svitavou, aby si sehnali vánoční stromek. Ve stráni nedaleko myslivny našli téměř zmrzlou sedmnáctiměsíční holčičku Lidušku.

Děvčátko odnesli na četnickou stanici v Bílovicích, kde se o ni postaral vrchní strážmistr spolu se svou manželkou. Tamní sedlák ji následně odvezl do nemocnice kvůli kašli. Lidušky se o něco později ujali manželé Polákoví z Brna, kteří se o ni starali a pečovali o ni jako o vlastní. Tato událost přiměla Rudolfa Těsnohlídka k zamyšlení se nad osudy opuštěných dětí a sirotků. Na základě své návštěvy Kodaně, kde tamní obyvatelstvo

pořádá pod ozdobeným stromem sbírku na sociálně slabé děti, přišel s nápadem vztyčit na náměstí Svobody v Brně vánoční strom republiky, aby totožným způsobem podpořil sbírky na potřebné děti.

První strom byl vybrán 6. prosince 1924 v bílovickém lese a s velkou slávou ho převezli do města, kde byl 13. prosince slavnostně rozsvícen. Tradice pomoci potřebným o Vánocích se rozšířila i do dalších měst. Díky těmto sbírkám byl v Brně podle návrhu Bohuslava Fuchse postaven dětský domov, otevřený v roce 1929 a pojmenovaný po dánské královně Dagmar – také známé jako Markéta Přemyslovna, dceři českého knížete Přemysla Otakara I. –, která byla proslulá svou péčí o chudé. Rudolf Těsnohlídek se bohužel otevření domova nedožil.

Úplně první rozsvícení vánočního stromečku na veřejnosti se událo roku 1912 v New Yorku, v Evropě se tak poprvé stalo v roce 1914 v Kodani a v oblasti střední Evropy bylo průkopníkem již zmíněné Brno.

A teď něco na rozehrátí!

Když už byl zmíněn Přemysl Otakar I., rád bych zmínil, že letos je tomu přesně 800 let, co český kníže vydal dekret, v němž jsou Opavě potvrzena městská privilegia.

Před 240 lety se narodil malíř Antonín Mánes.

Letos mají 140. výročí narození sochař Vojtěch Sucharda a grafik Josef Váchal.

Sto let by tento rok oslavil spisovatel Josef Škvorecký, který je spojován se začátky cimbrianologie.

Výtvarný umělec Alfons Mucha zemřel před 85 lety.

13. června 1964 obchodník a vodní záchranář Bernhard Markwitz v Hamburku veřejnosti představil nafukovací rukávky pro děti.

V roce 1984 měly premiéru filmy Co je vám, doktore? (r. Vít Olmer), Fešák Hubert (r. Ivo Novák), Jak básníci přicházejí o iluze (r. Dušan Klein), Rozpuštěný a vypuštěný (r. Ladislav Smoljak), S čerty nejsou žerty (r. Hynek Bočan), Slunce, seno, jahody (r. Zdeněk Troška), ...a zase ta Lucie! (r. Jindřich Polák) a pokračování Lucie, postrach ulice. Také měl premiéru snímek Amadeus režiséra Miloše Formana. Měl 13 nominací na Oscara, z toho jich obdržel osm a dalších 32 ocenění včetně čtyř Zlatých globů.

Milan Hábl

Přednes X Poezie X Autor X interpret

Část 1.

Cestu za pochopením vzájemného nesetkávání se mezi současnými básníky a recitátory jsem začal u prvně zmíněných. Poezie a interpretace (autorská zvláště) je věc ošidná. Každý ji vnímá trochu jinak. Někdo se veřejnému čtení vyhýbá, jiný je rád středem pozornosti a drží vlastní verše pevně v otěžích. Během rozhovoru pro Český rozhlas, kdy došlo na otázku stran dětské a mladé recitace, jsem si uvědomil, jak uzavřená a izolovaná může být bublina nás recitátorů. Že přednes je mnohdy stále vnímán jako přežitek dob minulých, který se hodí spíše k budovatelské socialistické deklamaci ve stylu Ludmily Pelikánové, a nikoli k interpretaci moderních a současných textů. Proti takovému tvrzení by se nejeeden odborník i recitátor sám jistě ohradil, ale bublina jen tak nespleskne. Zeptal jsem se tedy českých autorů a autorek, jaký je jejich pohled na věc. Oslovil jsem především mladé básníky a básníčky, ale i několik již zkušených jmen, aby byla představa o pohledu autorů na přednes komplexní. Otázky zněly takto:

1. Jak vnímáte potřebu „propagace“ své poezie? Skrze co ji případně usku- tečňujete?

2. Je Vám bližší, když čtete své věci sám/a, nebo byste veřejné čtení raději přene- chal/a někomu jinému?

3. Setkal/a jste se někým ve svém okolí, kdo by se věnoval uměleckému před- nesu?

4. Zajímalo by Vás setkání s recitátory, kteří se věnu- jí současné poezii? Byl/a byste pro výměnu zkuše- ností a pohledů na to, „jak číst verše“?

5. Jak vůbec vnímáte před- nes či interpretaci? Jaký k nim máte vztah?

Marek Torčík (1993)

Je básník, spisovatel a publi- cista. Vystudoval anglofonní literatury a kultury na FF UK. V roce 2016 mu vyšla básnic- ká prvotina Rhizomy na zákla- dě vítězství v Literární soutě- ži Františka Halase. V letech 2018 a 2020 se stal jedním z desítky finalistů v česko-slo- venské soutěži Básně SK/CZ. Za svůj románový debut Roz- ložíš paměť získal v roce 2024 Cenu Jiřího Ortena a Magnesii literu (Litera za prózu).

1. Jako součást celého eko- systému, stejně jako potře- bu básně nepropagovat. I to může být svým způsobem gesto. Já používám hlavně so- ciální síť a právě veřejná čte- ní.

2. Když čtu své věci sám. Pro- tože je pro mě rytmus básní dost důležitý pro konkrétní sdělení, navíc myslím, že na čtení chodí lidi hlavně proto, aby autorstvo potkali. Mě ale navíc děsí představa poslouchat mé věci čtené někým ji- ným, umřel bych studem.

3. Jasně. Hlavně herce a he- rečky. Ale mě vlastně fascinuje, jak blízko má poezie k hud- bě. Pijde mi, že pokud jedno nebo druhé dělá člověk dobře, přestává v tom být rozdíl.

4. To nevím. Ale já jsem na takové věci trochu moc intro-

vert.

5. Přednes je pro mě další možnost, jak text vnímat ješ- tě jinak. Když poslouchám cizí básně, většinou se spíš sou- středím na rytmus a důrazy. Doma si je pak pročítám zno- vu a vidím v nich jiné věci. My- slím, že v jednom konkrétním textu si může každý najít jiná místa a záchytné body. Pro mě ale interpretace samotné čtení nikdy nenahradí. To jak jsou básně zalomené, posklá- dané ve sbírce, to mi dává mnohem víc než přednes.

Alžběta Stančáková (1992)

Je básnířka, spisovatelka, publicistka a literární vědky- ně. Vystudovala bohemistiku a komparatistiku na FF UK. Za svou debutovou sbírku Co s tím (2014) získala Cenu Ji- řího Ortena. V roce 2022 vy- stoupila na Sjezdu spisovate- lů s příspěvkem Bejt žencká a psát, který poukazoval na sexistické jevy v českém li- terárním prostředí. Za svou druhou sbírku Čačak (2022) byla nominována na Literu za poezii.

1. To se různě střídá. Zkraje (tj. třeba před 12 lety) jsem hodně ohrázela čtení, měla jsem jich klidně i deset mě- síčně, byl to záhul. Ale nešlo mi nutně o propagaci, nejsem politik, co jezdí od vesnice k vesnici, aby přesvědčoval voliče. Spíš mám potřebu ně- jak kočovat a „zpívat“ verše a třeba k tomu strhnout i ostat- ní. V tomhle duchu se ode- hrávala značná část mého do- spělého života – často v luftě, s kufrem nebo krosnou, pořád vlaky a pak hospoda. Podobně

jako když recitátoři jezdí po přehlídkách.

Ted' už jsem znavenější, mám náročnou práci a vyšší požadavky na honoráře, tudíž méně čtení. Když se mi zasteskne, natočím si třeba video na instagram. Ale jak říkám, nejde mi o to, abych získala (e)lektorát, spíš chci nějak všeobecně oživit feed a ukázat, že báseň lze přeřikat i před peroucí pračkou, t.č. navracenou z reklamace.

2. Především se to nijak nevyučuje. Jsou to odlišné disciplíny a obě mají svůj půvab. Přijde mi, že umělecká recitace má v publiku záměrně vzbuzovat emoce, provází posluchače textem a recitátor se textu, jako nějaký ohebný umělecký nástroj, přizpůsobuje. Působí to jako různá odlišná provedení symfonické básně typu, nevím, třeba *Vltava*, protože je tam velký osobní vklad interpreta, ale noty jsou pořád původní. A je to fenomenální zážitek, jenž může původní, mlčenlivou předlohu, opravdu hodně posunout. Navíc je to i dramaturgická či herecká disciplína. A taková seberežie. Dva lidé totožný text nikdy nezarecitují stejně, ale to je jako v psaní – tentýž zážitek vám dva autoři rovněž popíší odlišně.

Čtení fungují jinak. Já ta svoje pojmám dost zpravodajsky, rychle, dynamicky a neutrálním hlasem. Ignoruju cézury a nechci vyvolávat emoce. Chci být jen list papíru s vysázenými písmeny, nechci nikomu naznačovat, kdy se má smát a kdy brečet. Nechci manipulovat. A chci před těmi lidmi stát bez brnění, vlastně zranitelná. Nechci zastávat žádnou roli, ale být sebou, reagovat na publikum a vše, co se kolem děje. Výběr textů třeba často obměňuji spontánně v průběhu akce. Například když jsem tuhle přišla na

čtení, kde si všichni pouštěli hokej, protože venku pršelo a my měli číst na dvorku, což všichni zbojkotovali, musela jsem začít sonetem, jenž končil slovy: „Jestli chceš, vyhrám v hokeji“.

3. Viděla jsem loňské zakončení Wolkrova Prostějova a teď před pár dny také Pražský Kalich ve Viole, kam jsem přišla na pozvání Martiny Maškové.

4. Určitě. Asi nejlepší by bylo recitátora nakombinovat s autorem konkrétního textu. Na tom se nejvíc projeví ty odlišné přístupy. Osobně bych z toho vyšla jako recitátorský humpolák, ale tak to není nic, co by mě překvapovalo.

Libor Staněk II. (1990)

Literární teoretik, kritik a básník. Vystudoval doktorské studium Dějiny novější české literatury na FF JCU. Zabývá se současnou českou poezií a na toto téma přispívá esejemi a recenzemi např. do časopisů Host, A2, Psí víno a dalších. Vydal dvě básnické sbírky. Platí za jednoho z nejvýraznějších komentátorů literárního dění a současné české poezie.

1. Neznám dvě významově vzdálenější slova než poezie a propagace. Jak říká americký básník Kenneth Goldsmith: Poezii v současné době nikdo nechce, nikdo ji nepotřebuje a nikdo si jí nemůže koupit. A je to tak dobře. Ale abych mluvil srozumitelněji. Bez nějaké větší odezvy používám sociální sítě. Na Instagram si nejčastěji nahrávám videa jak větším básně na prádelní šňůru nebo jak je zakopávám do země. Moje okno si nikdo neotevře.

2. Při vlastním čtení zažívám

velké pocity trapnosti. Nejhorší je když posloucháš sám sebe, ale ne v tom smyslu, že posloucháš sám sebe, ale dojí máš se nad tím, co říkáš. I proto jsem svou poslední sbírku Světelné básně na koncertech raději křičel než četl. Asi to bylo zbabělé, ale utíkal jsem před tím dopředu. Moc se mi líbilo nedávné představení Elsy Aids na festivalu Poezie je. v Táboře. Na svém autorském čtení nevyřknul ani hlásku. Seděl na křesílku, kouřil a pouštěl nějaké audio.

3. Ano. V šesté třídě na základní škole v Prachaticích. Postoupil jsem do okresního kola s přednesem básně od Lawrence Ferlinghettiho Svět je báječné místo k narození.

4. Věta „jak číst verše“ mi přijde trochu podezřelá. Je to nějaké tajemství? Nebo rétorické cvičení? Když nad tím přemýšlím tak já to vlastně ani moc nechci umět. Básníci by se ale třeba mohli naučit svoje sbírky číst z paměti, ale to by pak už nebylo čtení, ne? Radši bych se tedy sešel se současnými básníky než recitátory.

5. Rozporuplný. Nelíbí se mi básníci, kteří na čtení drží svůj „básnický hlas“ pevně v dlaních. Dokonalá forma přednesu (řemeslnost, estetizace, rétorika) mi konotuje šarlatánství. Zároveň si uvědomuji, že přednes veršů je naprosto svébytná kategorie sama o sobě, oddělená od významu (obsahu) básně. Takže hledám něco mezi tím. Znejistění hlasu, jeho zachvění, zámlka nebo rovnou nemožnost něco vyslovit, mi přijdou jako dobrý začátek konce.

Klára Goldstein (1988)

Básnířka, literární vědkyně a překladatelka ze Španělštiny. Vystudovala bohemistiku na FF UP. V roce 2014 zvítězila v Literární ceně Vladimíra Vokolky, o rok později pak v Literární soutěži Františka Halase. Věnuje se Latinskoamerickým levicovým básníkům, zejména Pablu Nerudovi, a recepci jejich tvorby v Česku a Československu. Vydala pět básnických sbírek. Byla nominována na Magnesii Literu za poezii.

1. Zastávám hledisko, že z pohledu interpretace obsahu si báseň (i kniha) žije vlastním životem, jakmile je vypuštěna do světa, přečtena či publikována. A že je možné k ní přistoupit z mnoha úhlů v souvislosti se zkušenostmi a spektrem porozumění toho kterého čtenáře. Proto mi připadají ideální autorská čtení (či besedy), kde k sobě mají lidé blízko a dochází k zajímavým debatám a diskusím.

2. Možná to poněkud vyvrací předešlé tvrzení, ale pokud jde o mě, rozhodně čtu své věci raději sama. Pokud mám tu možnost ovlivnit to, jak můj vlastní text zazní, vždycky to udělám. Je to pro mě navíc pokaždé, zejména v případě určitých básní, proces jejich opětovného „psaní“ a prožívání, takže nikdy žádná rutina. Autor(ka) přece jen nejlépe chápe svůj tvůrčí záměr, takže je to podle mě i logické.

3. Ano.

4. Výměna zkušeností a pohledů na cokoliv je vždy dobrá věc. Nicméně v případě, že žijící autorky a autoři jsou ochotni a zejména schopni číst/recitovat své vlastní verše, je to pro mě osobně daleko autentičtější zážitek, než vnímat je v cizí interpretaci. Na druhou stranu, v případě překladů či textů autorů již

nežijících, je cizí poučená interpretace nejen nezbytná, ale většinou i velmi podnětná.

5. Myslím, že z předešlé odpovědi to rámcově vyplývá

Dominik Bárt (1998)

Literární teoretik, básník a redaktor. Studuje bohemistiku na FF MU. V nakladatelství Větrné mlýny řídí a rediguje úspěšnou edici Mlat zaměřenou na básnické debuty mladého autorstva. Spolupořádá autorská čtení Omlatina (s Filipem Klegou). Píše eseje o současné poezii. V roce 2021 vydal básnický debut Spodoby.

1. V poslední době intermedialně, v kontaktu s jinými médii, zvláště hudbou a zvukem. S básníky a umělci Elenou Pecenovou, Jiřím Šimčíkem a Daliborem Maňasem rozjíždíme projekt *Diskotéka Avantgard*. Spojení poezie, hudby, vizuálu. Ani čtení, ani koncert, ani promítání. Vše dohromady. S tím zvukem, anebo i jenom těmi vizuály, se ten text úplně jinak nese, najednou to už není normální čtení, ale komunikující vícevrstvý celek. Musí to mít komunitní rozměr.

2. Sám. Autorská čtení jsou jedinečnou příležitostí, jak si poslechnout interpretaci autora. Pozorovat, kde zpomalí, kde zrychlí, nechat se překvapit tím, že humor v textu očekává jinde, než jsme to sami četli, naopak jinde zvažní. Vnímat tu rytmiku a hudbu těch slov, toho jak to sám autor čte. Na případ, kdy poezii četl herec nebo profesionál a přišlo by mi to dobré, narážím těžko. Většinou je to od těchto „recitátorů“ suché, nebo naopak patetické bez duše. Poezie, a vůbec texty se mají číst, mají žít, ne se „recitovat“. Tady je i otázka, kdo je ten profesionál. Je to herec

nebo člověk, který vystudoval rozhlasovou komunikaci? Je to člověk, který se třeba i třicet let věnuje psaní, čtení a deklamuje své verše v kapele? Proč ano, nebo proč ne? Tady bych zejména vyzvedl kolektivo z výše zmíněného projektu. Anebo mi nadmíru úžasný přijde, jak čte básník Filip Klega anebo básnířka Anna Luňáková. Myslím, že jejich úroveň se potkává. Anna je profesionál, dělá s Rozhlasem. Filip je „jen“ básník. Kde je najednou ta hranice?

3. Upřímně nevím, co se uměleckým přednesem myslí. Viz předchozí odpověď.

4. Měl by to být přínosný dialog pro obě strany. Určitě by vznikly třenice. Zajímalo by mě kde. Ale protože se pohybují i v hudebním prostředí a mám tu zkušenost, kdy se čtení mění v deklamaci, rap anebo už zpěv, tolik mě to vlastně neláká, tohle mi přijde jako více tvůrčí rajón. Ale zajímalo by mě, jaké zvyky a zásady profesionální recitátoři mají. Většinou je to ale na mě příliš suché, anebo naopak až moc patetické.

Alžběta Johanka Petrová (1993)

Básnířka, dramaturgyně, režisérka a divadelní lektorka. Je laureátkou Literární ceny Vladimíra Vokolky, byla finalistkou Literární soutěže Františka Halase a Básne SK/CZ. V roce 2021 debutovala sbírkou Zastavení, o dva roky později vydala sbírku Rodiště.

1. Sama potřebu propagace svého psaní nemám. Rozkřikování mi není blízké, spíš mě dost štve. Občas zatoužím ale po sdílení. To se pak nejlépe cítím v okruhu mých blízkých neznámých na instagramu. Pokud jsem však pozvaná na nějaké autorské čtení, tak o něm dávám dostatečně do-

předu a hojně vědět přes stories vůbec z úcty k organizátorovi, protože s akcí má dost práce a obě strany chtějí, aby tam přišlo alespoň pár naslouhajících.

2. Ráda si čtu svoje věci sama, protože se sama prací s literárním textem zabývám nejen v divadle. Zkouším, jaké všechny mé polohy ta báseň snese. Zajímá mě však i pohled jiných interpretů, nebráním se tomu.

3. Setkala jsem se s nezapomenutelným přednesem veršů Bohuslava Reynka v podání herečky Lucie Trmíkové. Ani bych to nenazývala přednesem jako spíš oživováním slova, kterého se může vícero lidí v jeden čas dotknout naráz a to právě skrze ní. Nic podobně krásného jsem pak už nezažila.

4. Ano, to by mě zajímalo, především ten proces před tím, když se do textů „dostávají.“ S dětmi v divadelním ateliéru pronikáme k básni skrze dramatická cvičení - např. živé obrazy, volnou malbu nebo asociaci. Tímhle způsobem zjišťujeme, co každému ten text přináší. Nemusí ho vůbec racionálně chápat, ale dotýkat se nebo oslovat musí. Jestli ne, vybíráme z jiných textů a až potom se dostáváme ke konkrétní práci s verši.

5. Mně to přijde jako fajn disciplína, která pokud je rozvíjena od dětství, tak jen posiluje schopnost jedince předávat své vidění autorova textu posluchačům. A navíc to může posílit vztah k literatuře. Přijde mi ale, že se špatným lektorováním může veškerá snaha dost zhatit a buďto vznikne patetický přednes anebo u dětí naučený kolovrátek. A ke mně častokrát autentický, technicky ne tak dokonalý hlas samotného autora promlouvá více.

Jaromír Typlt (1973)

Jeden z nejvýraznějších básníků své generace. Je spisovatelem, esejistou, performem, výtvarným kurátorem a zakladatelem Galerie Art brut Praha. Vystudoval filosofii a český jazyk a literaturu na FF UK. Do čtenářského i kritického povědomí vstoupil v devadesátých letech poezii rozvíjející odnětí surrealismu. V roce 1994 získal Cenu Jiřího Orteny.

1. Nevidím moc smyslu v tom, vkládat náš krátký životní čas do výtvorů, které by se s nikým nepotkaly. Píšu – a škrtám, přepisuji, opravuji –, abych oslovil. A pokud je možné oslovit ještě jinou cestou, než jenom otištěním na papíře nebo zveřejněním na internetu, zajímá mě to. Básně tak často přenáším do dalších „skupenství“, měním je ve zvukové nahrávky, grafické obrazy, fotografie, někdy i předměty. A také ve „zmutované autorské čtení“, jak říkám některým svým performancím.

2. Opravdu velmi rád bych se potkal s někým, kdo by sám od sebe sáhl po mých textech, aby je oživil svým hlasem – nezávisle na mně. To, jak čtu svoje texty, určitě není jediný možný způsob, a nesouhlasím s občas vyslovovanou pochybností, jestli se v mém případě slova vůbec dají odtrhnout od autora. Nebo alespoň doufám, že to neplatí. Před lety jsem se začal na hlasité čtení textů víc soustředit vlastně z nouze: nikdo jiný to za mě nedělal. Nikdo mi netrhal papíry z ruky, aby přečetl druhým, co jsem napsal. Určitě bych si rád poslechl, jak to zní.

3. Setkal, ale je to opravdu řídký jev. Nějakou dobu jsem vedl literárně-dramatický soubor na ZUŠ – dal si název Mimo patro a bylo to v Liber-

ci – a připravoval jsem svoje studenty i na soutěže v přednesu. Tehdy jsem jim říkal: „Hlavně se vykašlete na to, jestli vás pochválí porota na Wolkerově Prostějově! Tam přicházejí na svět sice ušlechtilé, ale mrtvě narozené děti – ani z vítězů už pak skoro nikdo nebude poezii přednášet. Připravte si ty básně tak, abyste se nestyděli zaujmout jimi svoje přátele někde na večírku, u ohně, při cestě krajinou... Abyste si na ty verše s překvapením vzpomněli, až jednou budete potřebovat posilu. Dělejte živě živé věci!“

4. Určitě, pokud by se to ovšem dovedlo dál, než u čeho končovalo setkání básníků s recitátory za časů socialistického osvěťářství – vyslechl jsem si pár rozmarňných vzpomínek, jak rádi se v těch dobách básníci přijížděli na soutěže literárního přednesu opíjet a svádět půvabné recitátorky a recitátory... Byla to asi také cesta, jak překonat ostych z obou stran, ale zkusil bych to jinak.

5. Hlasité čtení básní mě přitahuje až do té míry, že si záměrně vytvářím nejružnější příležitosti, abych mohl svůj hlas propůjčit poezii autorů, které mám rád: Ivana Wernische, Karla Jana Čapka, českých surrealistů, Jana Opolského, z překladových třeba Garyho Snydera nebo skladatele Johna Cage. A málo co mě tak potěší, jako ohlas po takovém čtení, když někdo přijde a řekne mi, že se díky mému podání do těch básní opravdu zaposlouchal, začal jim třeba i jinak rozumět... Mimo chodem, mnozí mí přátelé vědí, že sním o tom, natočit jednou audioknihu z próz Josefa K. Šlejhara, abych si mohl dostatečně užít jeho nenapodobitelné věty.

Vít Malota

Temno

Středeční výprava do prostějovského podsvětí se musela zákonitě stočit nejprve opět do nonstop Bonver baru U Vašuta, kde jsem domluvenou schůzku na "odpoledne" s panem Zdeňkem, jemuž jsem půjčil čtyři kila. Prošel jsem tradiční kontrolou u vstupu, pán však nikde. Objednal jsem si pivo a trpělivě čekal. Na Očku hraje Billie Elish. U protějšího stolu sedí jiný pán, který vypadá jako šéf hanáckých Bonverů. Hraje Refew feat. Marcell Bendig. *"Já se i tak modlím za tvou duši otčenáš, mě sice bolí srdce, ale ty si ztracená, až mládí skončí, co bude dál, náš příběh zní jenom v ozvěnách"*. Zdeněk nikde. Celkově v Bonveru pusto a prázdno, protože i temno si potřebuje odpočinout. Přichází žena a bonverovský šéf ji ukazuje krásy herny, patrně zájemkyně o práci, čemuž napovídá inzerát u vchodu. Po hodině pivní meditace čekání na Zdeňka to vzdávám a mířím ven. U vchodu si všímám nápisu: *"Provozovna se zavazuje k účasti na projektu zodpovědného hraní a prevenci kriminality. Společensky odpovědná herna"*. Uf, to jsem si oddech.

Kam teď? Kde najít temno? Jdu na hlavní nádraží. Stojím před vchodem a mám chuť najít nového kamaráda. Stojí tu pán zpívající "Čagála, čagála", povídá si sám pro sebe a kouří, to by mohla být naděje. Seberu odvahu a zeptám se:

"Nemáte cígo, prosím?" *"Nemam!"* odpovídá pán nerudně. Lehce rozesmutněn a bez kamaráda jdu dovnitř působivého socialistického nádraží. Reklamy na fotbal a Zaorálka, dokonce zde mají svislé roury s jízdními řády, což už jsem roky nikde neviděl a zahřeje mne u mého šotoušského srdéčka. Hle, knihkupectví na nádraží, to jsem ještě nikdy nikde neviděl mimo šťastného pražského Hlaváku. Jdu tam. Chvilí hledám Wolkra či Kafku, ale marně. *"Dobrý den, máte nějakou poezii?"* ptám se paní prodavačky. *"Ty bláho, to bude slabší..."* je lehce v šoku uprostřed harlekýnek a sudoku. Jde do rohu. *"Tady možná nějaký Shakespeare."* Nakonec mi podává patrně jediné sbírky, které zde jsou - od básníků Jiřího Rulfa a Ji-

řího Imlaufa, tak je беру. Najdu ještě knížečku O kočkách a Kodani od Joyce, vše platím a mizím raději pryč.

Jdu do sportbaru na rohu u nádraží. Depresivní podnik. *"Dobrý den,"* zvolám. V odpověď zní hlasité ticho. *"Jedno pivo, prosím"* Žádná odpověď. Jdu si sednout do rohu a čekám, co se stane. Servírka mi po pěti minutách přinese Rychtáře, poděkuji, ona se zatváří nihilisticky a jde zase za bar. Hospoda je propojena se sázkovou kanceláří a běží zde cyklistika na ČT Sport. Na zemi vedle je páska před šipkami - Českomoravský šipkový svaz, Vrahovice, Trpínky 7, asi se tam přihlásím, pro vrhání šipek jsem měl vždycky slabost. Hospoda je zajímavá i tím, že jsou zde na každém půl metru zdi zásuvky, k čemu asi slouží? Vedle pán s pejskem, který zakňučí. *"Co je, Bédó? Ty ukňourku!"* konejší ho páníček. Pak si krkne. *"Pardon."* Vedle mne automat na cigarety, za nim košťata. *"Maj tam štěnice,"* zahlásí druhý štamgast. Cyklisti jedou. Je tu smrad a bezčasí. Dopíjím pivo a jdu k baru. *"Kolik zaplatím?"* *"Třicetosm"* zahlásí zhnuseně servírka jediné slovo za celou hodinu. Dám jí mince a mizím. *"Nashledanou!"* zvolám se zbytky slušnosti v krvi, odpověď nepřichází. Jaké z toho plyne poučení? Temno bývá tiché.

Vítězslav Adamec

Redakce Wolkrova Prostějova 2024

Martin Kuncl, Vítězslav Adamec, Kvido Lotrek, Darina Strnadová, Milan Hábl, Vít Marušák, Vít Malota Foto: Marek Gerhard
Vydává NIPOS ARTAMA
neprošlo jazykovou korekturou